

besteed, worden dergelijke systematische atlassen allengs minder noodzakelijk. De topographische atlas heeft daarentegen niet alleen waarde voor den student, doch ook voor den practicus, mits hij deze in staat stelt zich vlug en gemakkelijk in de anatomie van een bepaald gebied te oriënteeren. En in dit opzicht verdient de nieuwe uitgave van BARDELEBEN en HAECKEL alle aanbeveling en is zeker te prefereeren boven die van ZUCKERKANDL, die wel meer afbeeldingen bevat, doch m.i. te veel elk gebied in onderdeelen behandelt. Hierdoor gaat het overzicht van een geheel topographisch gebied verloren, en kan men dit eerst verkrijgen door combinatie van een groot aantal afbeeldingen. Dit nu is in den atlas van BARDELEBEN en HAECKEL vermeden. Zoo bijv. worden van de zoo ingewikkelde halstopographie slechts acht afbeeldingen gegeven en toch geven deze een volledig beeld van de liggingsverhoudingen der organen in dit lichaamsdeel.

De nieuwe afbeeldingen zijn door FROHSE vervaardigd, en hoewel soms zeer gecompliceerd, komen toch alle details tot hun recht. Eenige figuren betreffende de topographie voor buik- en bekkenorganen komen mij echter voor minder geslaagd te zijn; het is den teekenaar hier niet steeds gelukt, het noodige relief in de figuur te brengen. Dit zijn echter kleinigheden, die mij niet weerhouden den atlas van BARDELEBEN en HAECKEL ook in zijn nieuwe uitgave als een der beste onder de bestaande aan te bevelen. BOLK.

INGEZONDEN.

CHLOROFORM IN DE URINE.

In het artikel „over de uitscheiding van chloroform langs de nieren” in het nummer van 20 October deelt Dr. WAGENER mede, dat hij in de urine van 15 met chloroform genarcotiseerde personen slechts 2-maal chloroform vond, en dat de beide patiënten, van wie deze urine afkomstig was, in tegenstelling met de anderen, vooraf reeds meermalen genarcotiseerd waren.

Dr. WAGENER onderzocht steeds de „eerstgeloosde urine”.

De vraag rijst: was in al die gevallen onmiddellijk vóór de narcose de blaas ontledigd, en zou bij het onderzoek ook van de *later* geloosde urine hetzelfde resultaat verkregen zijn?

Wellicht is Dr. WAGENER in de gelegenheid het onderzoek in deze richting uit te breiden, en aldus de zaak tot klaarheid te brengen.

Den Haag, 1 November 1900.

Dr. J. DE GROOT.
